

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Голова вченої ради

18 травня 2016 р. протокол № 10

Положення

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016

Дата введення 19 травня 2016 р.

Редакція № 2

Харків
2016

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про організацію освітнього процесу</p>	<p>СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 2 Всього сторінок 52</p>
---	---	---

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі – Університет) має статус національного вищого навчального закладу і функціонує на засадах автономності й самоврядування.

1.2. Положення про організацію освітнього процесу в Університеті (далі – Положення) розроблено відповідно до Законів України «Про освіту» від 23.05.1991 р. № 1060-ХІІ (зі змінами), «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Методичних рекомендацій щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах (лист МОН України від 26.02.2010 р. № 1/9-119), а також до

Постанов Кабінету Міністрів України:

- «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266;
- «Питання стипендіального забезпечення» від 12.07.2004 р. № 882;
- «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341;

- «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12 серпня 2015 р. № 579;

наказів Міністерства освіти і науки України:

- «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи» від 16.10.2009 р. № 943,

- «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової і організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» від 07.08.2002 р. № 450;

- «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 08.04.1993 р. № 93;

- «Про затвердження Положення про порядок переведення, відрахування і поновлення студентів вищих навчальних закладів освіти» від 15.07.1996 р. № 245;

- «Про затвердження Положення про академічні відпустки та повторне навчання у вищих закладах освіти» від 06.06.1996 р. № 191/153;

- «Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах» від 02.07.2015 р. № 705;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 3 Всього сторінок 52
--	--	--

– «Про затвердження Положення про організацію екстернату у вищих навчальних закладах України» від 08.12.1995 р. № 340;

Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку, Антикорупційної програми, внутрішніх нормативних документів і визначає нормативно-правове забезпечення організації освітнього процесу.

Перелік внутрішніх нормативних документів зазначено в додатку А.

1.3 Мовою викладання в Університеті є державна мова.

З метою створення умов для міжнародної академічної мобільності Університет має право приймати рішення про викладання однієї чи декількох дисциплін англійською або російською мовами, забезпечивши при цьому знання здобувачами відповідної дисципліни державною мовою. Для іноземних громадян, осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту в Університеті за кошти фізичних або юридичних осіб, для викладання навчальних дисциплін іноземною мовою утворюються окремі групи або розробляються індивідуальні програми. При цьому забезпечується вивчення такими особами державної мови як окремої навчальної дисципліни. Перелік іноземних мов, якими здійснюється викладання навчальних дисциплін, визначається рішенням вченої ради Університету.

2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

У цьому Положенні вживаються терміни у таких значеннях:

2.1 Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)

Система трансферу і накопичення кредитів використовується в європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти.

Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення необхідних результатів навчання, й обліковується у кредитах ЄКТС. Один кредит ЄКТС дорівнює 30 годинам.

Кредити ЄКТС, які є числовим еквівалентом індексу трудомісткості, що призначаються навчальному курсу, щоб окреслити обсяг навчального навантаження студентів, необхідний для його повного опанування.

2.2 Кваліфікація

Офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 4 Всього сторінок 52
--	--	--

(результатів навчання) згідно зі стандартами вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

2.3 Компетентність

Динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно виконувати професійну і подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

2.4 Результати навчання

Сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити і виміряти.

2.5 Стандарти вищої освіти

Сукупність вимог до змісту і результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

2.6 Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма

Система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного рівня вищої освіти.

2.7 Науково-методичний комплекс навчальної дисципліни (НМКД)

Сукупність нормативних і науково-методичних матеріалів у паперовій і електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання здобувачами робочої програми навчальної дисципліни, передбаченої робочим навчальним планом підготовки здобувачів відповідного освітнього рівня вищої освіти за певною спеціальністю.

2.8 Структурно-логічна схема підготовки

Наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної чи освітньо-наукової програми підготовки.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про організацію освітнього процесу</p>	<p>СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 5 Всього сторінок 52</p>
---	---	---

3 ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

3.1 Освітній процес в Університеті – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться через систему науково-методичних і педагогічних заходів і спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та іншої компетентності у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

3.2 Взаємодія Університету з органами державного управління у сфері вищої освіти України та з іншими організаціями здійснюється на основі принципів демократії й інших загальнолюдських цінностей для забезпечення світового рівня професійної освіти.

3.3 Учасниками освітнього процесу в Університеті є:

- наукові й науково-педагогічні працівники;
- здобувачі вищої освіти й інші особи, які навчаються в Університеті;
- фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу за відповідними освітньо-професійними програмами;
- інші працівники Університету.

3.4 Здобувачі вищої освіти (далі – здобувачі) – особи, які навчаються в Університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

3.5 Університет здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких рівнях вищої освіти:

- першому (бакалаврському);
- другому (магістерському);
- третьому (освітньо-науковому).

3.6 Здобуття вищої освіти на кожному з її рівнів передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- бакалавр;
- магістр;
- доктор філософії.

3.7 Основними напрямками діяльності Університету є:

- підготовка фахівців різних ступенів;
- підготовка і атестація наукових, науково-педагогічних кадрів;
- науково-дослідна робота;
- спеціалізація, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 6 Всього сторінок 52
--	--	--

– культурно-освітня, методична, видавнича, фінансово-господарська, виробничо-комерційна робота;

– здійснення зовнішніх зв'язків.

3.8 Метою освітнього процесу в Університеті є підготовка компетентних, висококваліфікованих і конкурентоздатних на національному і міжнародному ринках праці фахівців для аерокосмічної сфери й інших галузей і видів економічної діяльності.

Освітній процес в Університеті організовується з урахуванням наявних науково-педагогічного потенціалу, навчально-методичної, наукової і матеріально-технічної бази із використанням можливостей сучасних інноваційних технологій.

3.9 Освітній процес в Університеті базується на таких принципах:

– відкритості (освітній процес в Університеті здійснюється відкрито для усіх зацікавлених сторін);

– доступності (відповідність змісту, характеру і обсягу матеріалу, який вивчається, можливостям і рівню підготовки здобувача вищої освіти);

– єдності й наступності освітнього процесу (забезпечення єдністю структури освіти і узгодженості ступенів і етапів навчально-виховного процесу);

– безперервності (реалізація концепції «Навчання впродовж усього життя» через організацію самостійного навчання і самоосвіти здобувачів вищої освіти з метою забезпечення високої якості життя);

– науковості (інтеграція навчання з наукою і практикою, професійна спрямованість освітнього процесу);

– гуманізму, демократизму та пріоритетності загальнолюдських духовних цінностей (орієнтування на зміцнення єдності людини, народу і держави);

– національної спрямованості (забезпечення органічного зв'язку освіти з національною історією, культурою, традиціями);

– міжнародної інтеграції (забезпечення інтеграції системи вищої освіти України в Європейський простір вищої освіти за умови збереження і розвитку досягнень і прогресивних традицій національної вищої школи);

– незалежності від втручання будь-яких політичних партій, громадських і релігійних організацій (забезпечується вимогою Конституції України про недопустимість втручання у навчально-виховний процес закладу вищої освіти політичних партій, громадських і релігійних організацій).

3.10 Основні завдання освітнього процесу в Університеті:

– продовження реалізації ступеневої освіти через створення інтегрованої неперервної системи відбору і підготовки фахівців за схемою:

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 7 Всього сторінок 52
--	--	--

«загальноосвітній навчальний заклад (ліцей, гімназія) – технікум – Університет»;

– провадження на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними спеціальностями;

– провадження освітньої діяльності на основі індивідуальних університетських навчальних планів і програм, які відповідають запиту держави, громади і замовника;

– інтеграція Університету з навчальними закладами різних типів, науковими установами;

– удосконалення практики розроблення і реалізації електронних навчальних курсів і обладнання аудиторій для проведення дистанційних лекцій і відеоконференцій;

– забезпечення вільного багатоканального доступу до світових освітніх і наукових ресурсів через мережу Інтернет в усіх приміщеннях Університету;

– забезпечення органічного поєднання в освітньому процесі освітньої, наукової й інноваційної діяльності;

– індивідуалізація й диференціація навчання обдарованої молоді, створення можливостей для реалізації пошуку осіб, що навчаються, індивідуальної освітньої траєкторії;

– створення необхідних умов для реалізації учасниками освітнього процесу їхніх здібностей і талантів;

– збереження й примноження моральних, культурних, патріотичних, наукових цінностей і досягнень суспільства;

– створення умов для здобуття якісної освіти дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими батьківського піклування;

– активне залучення до навчально-виховного процесу і науково-дослідницької роботи провідних вчених.

3.11 Наукова й інноваційна діяльність є невід’ємною і пріоритетною складовою діяльності Університету. Інтеграція наукової, освітньої і виробничої діяльності сприяє імплементації в освітній процес сучасних науково-технологічних досягнень, постійному вдосконаленню кваліфікації науково-педагогічних і наукових працівників, підвищенню рівня професійної підготовки фахівців, забезпеченню конкурентоспроможності Університету на ринку освітніх та науково-дослідних послуг за допомогою комплексної підготовки висококваліфікованих випускників, які відповідають вимогам інноваційного розвитку економіки, сучасним потребам суспільства.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 8 Всього сторінок 52
--	--	--

3.12 Стандарти вищої освіти розробляють для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовують для визначення і оцінювання якості змісту і результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

3.13 Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувача, сформульований у термінах результатів навчання (знань і умінь);
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

У межах ліцензованої спеціальності Університет може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначається Університетом і затверджується рішенням вченої ради Університету.

3.14 Стандарти вищої освіти з кожної спеціальності розробляє Міністерство освіти і науки України з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевих об'єднань організацій роботодавців і затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Стандарти вищої освіти розробляють для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовують для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів.

Університет розробляє освітні програми на підставі стандартів вищої освіти.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності (спеціалізації), що визначає:

- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою;
- перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення (структурно-логічна схема);
- кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми;
- очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 9 Всього сторінок 52
--	--	--

3.15 Підготовка фахівців в Університеті здійснюється за структурно-логічною схемою, яка надається у вигляді логічної послідовності вивчення навчальних дисциплін за спеціальністю і їхніх зв'язків між собою, діє протягом всього строку реалізації відповідної освітньої програми підготовки і є її складовою.

3.16 Основні структурні підрозділи Університету, які здійснюють організацію освітнього процесу

3.16.1 Структурні підрозділи Університету створюються відповідно до чинного законодавства України і головних завдань діяльності Університету і функціонують згідно з окремими Положеннями.

3.16.2 Типові положення про факультет і кафедру, положення про центр освітніх послуг затверджуються вченою радою Університету і вводяться в дію наказом ректора Університету.

3.16.3 Положення про факультети і кафедри затверджуються вченою радою факультетів і вводяться в дію наказом ректора Університету.

3.16.4 Положення про:

- навчально-аналітичний відділ (НАВ);
- навчально-методичний відділ (НМВ);
- навчально-організаційний відділ (НОВ);
- відділ технічних засобів навчання ;
- відділ сприяння працевлаштуванню студентів і випускників;

затверджуються ректором Університету і вводяться в дію за його наказом.

3.16.5 Основними структурними підрозділами Університету, які беруть безпосередню участь в організації освітнього процесу, є

- кафедри,
- факультети,

3.16.6 **Кафедра** – базовий структурний підрозділ Університету, що проводить навчально-виховну і методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій або наук (дисциплін), а також здійснює наукову, науково-дослідну і навчально-методичну діяльність за певним напрямом.

Основні завдання і функції кафедри визначаються Положенням про кафедру, яку затверджує вчена рада Університету і вводять в дію наказом ректора.

Керівництво кафедрою здійснює завідувач кафедри відповідно до Посадової інструкції, яку затверджує вчена рада Університету і яка вводиться в дію наказом ректора.

3.16.7 **Факультет** – основний організаційний і навчально-науковий структурний підрозділ університету, який здійснює підготовку фахівців з

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 10 Всього сторінок 52
--	--	---

вищою освітою з однієї або кількох суміжних спеціальностей, керівництво навчально-методичною, науково-дослідною роботою кафедр, безпосередньо підпорядкованих факультету, а також координує дії інших кафедр Університету щодо забезпечення освітнього процесу на факультеті.

Основні завдання і функції, а також організація управління факультетом здійснюється відповідно до Положення про факультет, яке затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора.

Керування факультетом здійснює декан факультету відповідно до Посадової інструкції, яка затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора.

3.17 Основні документи Університету, що регламентують зміст і організацію освітнього процесу в структурних підрозділах, які здійснюють підготовку фахівців з вищою освітою за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами, наведено в додатку А.

3.18 Для спеціалізації, якщо така визначається Університетом з певної спеціальності, передбачається профільна спеціалізована освітньо-професійна чи освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти, яка затверджується рішенням вченої ради Університету.

3.19 Обсяг освітньої програми підготовки становить:

– бакалавра на основі повної загальної середньої освіти – 240 кредитів ЄКТС;

– бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) – 120 – 180 кредитів ЄКТС;

– магістра – 90 – 120 кредитів ЄКТС;

– доктора філософії – 30 – 60 кредитів ЄКТС.

3.20 Тривалість навчання за освітніми програмами

3.20.1 Тривалість навчання за освітніми програмами підготовки за денною формою навчання:

– бакалавра на основі повної загальної середньої освіти – 4 роки;

– бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) за скороченою програмою – 2 – 3 роки;

– магістра – 1 рік 6 місяців або 2 роки;

– доктора філософії – 4 роки.

3.20.2 Тривалість навчання за освітніми програмами підготовки за заочною формою навчання може перевищувати термін навчання за денною формою не більш як на 25 %.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 11 Всього сторінок 52
--	--	---

3.21 Навчальний план

3.21.1 Навчальний план розробляють на підставі відповідної освітньої програми за кожною спеціальністю і спеціалізацією кафедри, яка є випусковою для цієї спеціальності чи спеціалізації згідно з положенням «Про розроблення навчальних планів».

3.21.2 Навчальний план підготовки доктора філософії за певною спеціальністю розробляє аспірантура Університету.

3.21.3 Навчальний план розробляють на весь нормативний термін навчання, який затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію ректором.

3.21.4 Навчальний план повинен містити відомості про галузь знань; спеціальність і спеціалізацію (за наявності); освітній або освітньо-науковий ступень; кваліфікацію; нормативний термін навчання; графік освітнього процесу; перелік і обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС і навчальних годинах за розділами теоретичної, практичної підготовки, за блоками обов'язкових і вибіркового навчальних дисциплін; послідовність вивчення навчальних дисциплін (навчальні семестри, курси, практики); форми проведення навчальних занять і їхній обсяг, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожною навчальною дисципліною і за весь термін навчання загалом; дані про кількість і форми поточного і підсумкового контролю, атестації в екзаменаційній комісії; загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час і час, відведений на самостійну навчальну роботу.

3.21.5 Під час формування навчальних планів враховуються вимоги затверджених стандартів вищої освіти. Перелік навчальних дисциплін і практик узгоджується з вимогами освітньої програми відповідної спеціальності. При цьому, навчальні практики (стажування) як цикл підготовки входять до числа навчальних дисциплін. Обсяги навчальних дисциплін мають бути кратними 0,5 кредитів ЄКТС. Навчальні дисципліни і навчальні практики, стажування (обов'язкові і вибірково) плануються в обсязі, як правило, трьох і більше кредитів ЄКТС, а їхня кількість на навчальний рік не перевищує шістнадцять.

3.21.6 Курсова робота (проект), що має міждисциплінарний характер, виділяється окремою позицією в навчальному плані (орієнтовний обсяг – три кредити ЄКТС) і включається до кількості шістнадцяти дисциплін на навчальний рік. Кількість курсових робіт (проектів) не повинна перевищувати однієї на семестр.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 12 Всього сторінок 52
--	--	---

3.21.7 Вивчення всіх навчальних дисциплін завершується диференційним заліком (заліком), або захистом курсової роботи (проекту), або іспитом.

Загальна кількість іспитів не може перевищувати п'яти на одну екзаменаційну сесію та п'яти (5) заліків (з урахуванням практик та курсових робіт, проектів), але не більше 9 контрольних заходів підсумкового контролю за семестр.

3.21.8 Для виконання і захисту дипломної (магістерської) роботи (проекту) здобувачами випускного курсу у навчальному плані виділяється не менш як три кредити ЄКТС залежно від освітньої програми за відповідним рівнем вищої освіти.

У разі проведення атестації здобувачів у формі іспиту (комплексного іспиту) у навчальному плані для цього виділяється 1 кредит ЄКТС.

3.21.9 У навчальних планах підготовки фахівців для певного ступеня вищої освіти обсяги навчальних дисциплін розподіляються таким чином:

а) обов'язкові навчальні дисципліни – не більше 75 % від загального обсягу кредитів ЄКТС навчального плану;

б) вибіркові навчальні дисципліни – мінімум 25 % від загального обсягу кредитів ЄКТС навчального плану.

3.21.10 Під час формування навчального плану з певної спеціальності для денної форми навчання бюджетом аудиторного навчального часу, формами і обсягом занять з кожної навчальної дисципліни кількість годин аудиторних занять в одному кредиті ЄКТС становить, як правило, від 33 % до 50 %.

3.21.11 Форми проведення навчальних занять, їх обсяг, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни встановлюється кафедрою, на якій викладається відповідна навчальна дисципліна. З вибіркових навчальних дисциплін, які викладаються за окремими спеціалізаціями підготовки фахівців, кількість годин аудиторних занять в одному кредиті ЄКТС може становити, як правило, від 50 % до 66 %.

3.21.12 Навчальний план з певної спеціальності за заочною формою навчання за змістом і структурою відповідає навчальному плану з певної спеціальності для денної форми навчання. Відсоток скорочення обсягу аудиторних занять порівняно з навчальним планом денної форми навчання має бути пропорційним для всіх навчальних дисциплін навчального плану за рахунок збільшення кількості годин на самостійну роботу. Перелік навчальних дисциплін, їхні обсяги у кредитах ЄКТС, послідовність викладання і форми підсумкового контролю повинні збігатися з навчальним планом денної форми навчання.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 13 Всього сторінок 52
--	--	---

3.21.13 Освітній процес за заочною формою навчання здійснюється під час настановно-екзаменаційних сесій і у міжсесійний період. Наставно-екзаменаційна сесія для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється освітній процес за всіма видами навчальних занять, передбачених навчальним планом (лекції, лабораторні роботи, практичні, семінарські заняття, консультації, контрольні заходи тощо).

3.22 Робочий навчальний план

3.22.1 Робочий навчальний план складають на підставі навчального плану за кожною спеціальністю і спеціалізацією факультетом, який є випусковим для цієї спеціальності чи спеціалізації для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік.

3.22.2 Робочий навчальний план підготовки доктора філософії за певною спеціальністю розробляє аспірантура Університету.

3.22.3 Робочий навчальний план ухвалює вчена рада Університету і затверджує ректор Університету.

3.22.4 За необхідності у робочий навчальний план можуть вноситися корекції та зміни, що затверджуються проректором з НПП.

3.23 Програма навчальної дисципліни

3.23.1 Програму навчальної дисципліни (навчальної практики, стажування) розробляють за формою, встановленою в Університеті, на основі освітньої програми і згідно з положенням «Про формування програми навчальної дисципліни». Програму навчальної дисципліни розробляє профільна кафедра на основі освітньої програми відповідно до навчального плану:

- для бакалаврів – за спеціальністю (напрямом підготовки);
- для магістрів, спеціалістів – за спеціальністю та спеціалізацією.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

- титульний лист;
- мета та завдання навчальної дисципліни;
- інформаційний обсяг навчальної дисципліни;
- рекомендована література;
- форма підсумкового контролю успішності навчання;
- засоби діагностики успішності навчання.

3.23.2 Програму навчальної дисципліни розглядають на засіданні кафедри (сумісному засіданні кафедр), яка (які) забезпечує (забезпечують) викладання відповідної навчальної дисципліни; підписує укладач (укладачі) програми, завідувач кафедри (завідувачі кафедр).

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 14 Всього сторінок 52
--	--	---

3.23.3 Програму навчальної дисципліни ухвалює вчена рада факультету, науково-методична комісія Університету, погоджує начальник навчально-методичного відділу і затверджує ректор Університету.

3.23.4 Оригінал програми навчальної дисципліни зберігається у навчально-методичному відділі Університету. Копія затвердженої програми навчальної дисципліни зберігається на кафедрі, на якій ця дисципліна викладається. Електронна версія програми навчальної дисципліни зберігається в базі даних Університету.

3.23.5 Термін дії програми навчальної дисципліни становить повний термін викладання цієї навчальної дисципліни для здобувачів навчального року, в якому розпочато її викладання.

3.24 Робоча програма навчальної дисципліни

3.24.1 Робочу програму навчальної дисципліни розробляють за формою, встановленою в Університеті згідно з положенням «Про формування робочої програми навчальної дисципліни», на підставі програми навчальної дисципліни і робочого навчального плану на поточний навчальний рік, яка містить такі розділи:

- опис навчальної дисципліни;
- мета та завдання навчальної дисципліни;
- програма навчальної дисципліни;
- структура навчальної дисципліни;
- теми семінарських занять;
- теми практичних занять;
- теми лабораторних занять;
- самостійна робота;
- індивідуальне завдання;
- методи навчання;
- методи контролю;
- розподіл балів, що присвоюється студентам;
- методичне забезпечення;
- рекомендована література;
- інформаційні ресурси.

3.24.2 Робочу програму навчальної дисципліни розробляють на підставі програми навчальної дисципліни та робочого (семестрового) навчального плану на поточний навчальний рік.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 15 Всього сторінок 52
--	--	---

3.24.3 Робочу програму навчальної дисципліни розробляє провідний викладач або група викладачів різних кафедр (у разі викладання навчальної дисципліни на декількох кафедрах) до початку поточного навчального року.

3.24.4 Робочу програму навчальної дисципліни розглядають і затверджують на засіданні кафедри (сумісному засіданні кафедр), яка (які) забезпечує (забезпечують) викладання відповідної навчальної дисципліни; підписує укладач (укладачі) програми, завідувач кафедри (завідувачі кафедр). Робоча програма навчальної дисципліни погоджується на засіданні випускової кафедри; схвалюється науково-методичною комісією Університету з відповідної галузі знань та затверджується деканом факультету до складу якого входить кафедра, яка викладає дану дисципліну.

3.24.5 Термін дії робочої програми навчальної дисципліни становить повний термін викладання цієї навчальної дисципліни для здобувачів навчального року, в якому розпочато її викладання.

3.24.6 Оригінал робочої програми навчальної дисципліни зберігається на кафедрі, яка викладає цю дисципліну, копія – на кафедрі, на якій цю дисципліну викладають, і у навчально-методичному відділі, електронна версія(копія) програми – в базі даних Університету.

Всі додатки та зміни до програми повинні бути узгоджені у встановленому порядку (як для її прийняття) та передані до підрозділів, де зберігаються її копії.

3.25 Для успішної реалізації вивчення навчальних дисциплін навчального плану на кафедрі розробляють науково-методичний комплекс навчальної дисципліни (далі – НМКД), який містить такі основні складові:

- програму навчальної дисципліни;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- підручники, навчальні посібники, за їх відсутності – конспект лекцій з навчальної дисципліни;
- методичні вказівки (рекомендації, плани, завдання) для проведення лабораторних, практичних, семінарських та інших занять;
- тематику курсових (контрольних) робіт (проектів) і методичні вказівки (рекомендації) щодо їх виконання (якщо передбачені програмою);
- засоби діагностики з навчальної дисципліни;
- методичні вказівки (рекомендації) з організації самостійної роботи здобувачів з навчальної дисципліни (графік тощо);
- індивідуальні завдання;
- інформацію щодо забезпечення здобувачів навчальною та методичною літературою;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 16 Всього сторінок 52
--	--	---

- методичне забезпечення атестації (програма атестації, методичні вказівки, рекомендації до виконання випускної роботи) для випускових кафедр;
- пакет комплексних контрольних робіт для перевірки знань.

НМКД зберігають на кафедрі, яка забезпечує викладання відповідної навчальної дисципліни.

3.26 Індивідуальний навчальний план

3.26.1 Індивідуальний навчальний план (далі – ІНП) здобувача вищої освіти – це робочий документ здобувача, який враховує його особисті освітньо-професійні інтереси і потреби, який складають на підставі робочого навчального плану за певною спеціальністю.

3.26.2 ІНП містить таку інформацію:

- перелік і послідовність вивчення навчальних дисциплін;
- обсяг навчального навантаження здобувача (усі види навчальної діяльності в обсягах кредитів ЄКТС);
- типи індивідуальних завдань;
- систему оцінювання (поточний та підсумковий контроль знань, атестацію здобувача вищої освіти).

3.26.3 ІНП передбачає вивчення дисциплін, які є обов'язковими для всіх здобувачів певної спеціальності, й вибіркових дисциплін, які дають змогу реалізувати особисті уподобання здобувача і здобути певну фахову спеціалізацію у процесі навчання.

3.26.4 Вибіркові навчальні дисципліни, які включені Університетом до робочого навчального плану підготовки фахівців за певною спеціальністю (спеціалізацією), а також до індивідуального навчального плану здобувача, є обов'язковими для вивчення.

3.26.5 ІНП розробляють згідно з процедурою забезпечення вибору здобувачем навчальних дисциплін, встановленою в Університеті, в одному примірнику, який підписують здобувач і декан відповідного факультету.

3.26.6 ІНП складають на кожний навчальний семестр, який затверджує декан факультету до початку відповідного семестру.

ІНП видають здобувачеві.

3.26.7 Реалізацію ІНП здобувач здійснює протягом часу, який не перевищує терміну його навчання.

3.26.8 Відповідальним за виконання ІНП є здобувач.

Невиконання ІНП з вини здобувача є підставою для відрахування його з Університету.

3.26.9 Контроль за виконанням ІНП здобувача здійснює декан факультету.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про організацію освітнього процесу</p>	<p>СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 17 Всього сторінок 52</p>
---	---	--

3.27 Процедура забезпечення вибору здобувачем вищої освіти навчальних дисциплін

3.27.1 Вибір навчальних дисциплін здобувач вищої освіти здійснює у межах, передбачених відповідною освітньою програмою, робочим навчальним планом, термінами безпосереднього вибору і формуванням навчальних груп згідно з Положенням «Про забезпечення права студентів на вибір навчальних дисциплін».

3.27.2 Здобувач має право здійснювати вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою і робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС робочого навчального плану, передбачених для цього ступеня вищої освіти.

3.27.3 Здобувач зобов'язаний виконати освітню програму за певною спеціальністю в повному обсязі кредитів ЄКТС робочого навчального плану з урахуванням 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС робочого навчального плану, відведених на вибіркові навчальні дисципліни.

3.27.4 Вибір навчальних дисциплін за відповідним робочим навчальним планом здобувач здійснює за процедурою, які визначена у положенні «Про забезпечення права студентів на вибір навчальних дисциплін»:

– декан факультету до початку навчального семестру відповідно до певного робочого навчального плану, доводить до відома здобувача перелік навчальних дисциплін за вільним вибором щодо навчальних семестрів і анотації цих навчальних дисциплін, які містяться в інформаційних пакетах за кожною спеціальністю (спеціалізацією), з якими можна ознайомитись у бібліотеці, деканаті факультету;

– здобувач, ознайомившись із переліком навчальних дисциплін за вільним вибором самостійно вибирає дисципліну у відповідній електронній системі.

3.27.5 Організація вибору здобувачами навчальних дисциплін у першому семестрі навчання за відповідним робочим навчальним планом на початку навчального року здійснюється:

– для денної форми навчання наприкінці навчального року;
– для заочної форми навчання після зарахування до початку першої настановно-екзаменаційної сесії.

3.27.6 Навчально-методичний відділ за отриманою інформацією формує навчальні групи, вносить корективи у розклад занять і доводить інформацію до декана факультету:

– для денної форми навчання – до першого вересня,

<p>Розроблено: Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.</p>	<p>Перевірено: Павленко В. М.</p>	<p>Видав: ХАІ</p>	<p>Дійсне з: 19.05.2016 р.</p>
---	---------------------------------------	-----------------------	------------------------------------

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про організацію освітнього процесу</p>	<p>СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 18 Всього сторінок 52</p>
---	---	--

– для заочної (дистанційної) форми навчання – за тиждень до початку першої настановно-екзаменаційної сесії.

3.27.7 Декан факультету організує вибір здобувачами навчальних дисциплін у наступних семестрах навчання за відповідними робочими навчальними планами:

– для денної форми навчання – протягом двох тижнів за два місяці до закінчення навчального семестру;

– для заочної форми навчання – протягом першого тижня настановно-екзаменаційної сесії.

3.27.8 Навчально-методичний відділ за отриманою інформацією про обрані дисципліни формує протягом тижня навчальні групи з вивчення певної вибіркової навчальної дисципліни у наступному навчальному семестрі за освітніми програмами підготовки бакалаврів і магістрів із розрахунку 20 – 25 осіб у навчальній групі для вивчення соціально-гуманітарних дисциплін і не менше 5 (п'яти) осіб у навчальній групі для вивчення фахових дисциплін.

3.27.9 Навчально-методичний відділ доводить інформацію про формування навчальних груп до деканів факультетів.

3.27.10 Декани факультетів після отримання інформації від навчально-методичного відділу протягом тижня надають здобувачам, які вибрали навчальні дисципліни, для яких не згрупувалась необхідна кількість осіб, можливість здійснити повторний вибір інших вибіркових навчальних дисциплін, з вивчення яких сформувалися групи, і наприкінці тижня інформують навчально-методичний відділ Університету для остаточного формування навчальних груп з вивчення певних вибіркових навчальних дисциплін на наступний навчальний семестр.

3.27.11 За результатами проведених заходів навчально-методичний відділ остаточно формує навчальні групи з вивчення певних вибіркових навчальних дисциплін на наступний навчальний семестр.

3.28 Графік освітнього процесу

3.28.1 Графік освітнього процесу визначено у навчальному плані для кожної спеціальності, за яким передбачено такі аспекти навчальної діяльності:

- теоретичне навчання;
- екзаменаційна (заліково-екзаменаційна) сесія;
- практика;
- атестація;
- виконання дипломних (випускних) робіт (проектів);
- канікулярна відпустка.

3.28.2 Графік і план освітнього процесу в навчальному плані (робочому навчальному плані) за певною спеціальністю є основою для складання розкладу

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 19 Всього сторінок 52
--	--	---

занять – важливого документа, який регламентує академічну роботу здобувачів і науково-педагогічного складу.

3.28.3 Графік освітнього процесу в навчальному плані (робочому навчальному плані) з кожної спеціальності, за якими здійснюють підготовку фахівців, розробляють за формою, встановленою в Університеті.

3.28.4 Графік освітнього процесу в Університеті для всіх спеціальностей, за якими здійснюють підготовку фахівців, розробляють до початку навчального року в Університеті.

3.28.5 Для денної форми навчання навчальний рік розпочинається з першого вересня і включає:

- теоретичне навчання в осінньому і весняному семестрах;
- зимову і літню екзаменаційні сесії;
- практичну підготовку;
- канікулярні відпустки;
- виконання дипломної (випускної) роботи (проекту);
- атестацію випускників.

3.28.6 Навчання за заочною формою на наступному курсі для осіб, що навчаються без відриву від виробництва, починається після завершення заліково-екзаменаційної сесії у весняному семестрі.

3.28.7 Графік освітнього процесу відповідного навчального року затверджує ректор Університету і уводиться в дію у щорічних наказах про організацію освітнього процесу у відповідному навчальному році.

У графік освітнього процесу Університету можуть вноситися зміни залежно від особливостей навчального року.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

4.1 Форми навчання в Університеті:

- очна (денна);
- заочна (дистанційна).

Форми навчання можуть поєднуватися.

4.1.1 Очна (денна) форма навчання є основною формою здобуття відповідного ступеня вищої освіти і кваліфікації.

Заочна (дистанційна) форма навчання є формою здобуття певного ступеня вищої освіти та кваліфікації без відриву від виробництва.

4.1.2 Освітній процес за заочною (дистанційною) формою навчання організовують протягом календарного року – під час заліково-екзаменаційних сесій, настановних занять (далі – сесія) і в міжсесійний період з урахуванням

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 20 Всього сторінок 52
--	--	---

передбачених чинним законодавством пільг для осіб, які поєднують роботу з навчанням.

4.1.3 Сесія для здобувачів заочної (дистанційної) форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюються всі форми освітнього процесу, передбачені робочим навчальним планом: навчальні заняття; самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи та інше.

4.1.4 Міжсесійний період для заочної (дистанційної) форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється робота здобувачів щодо засвоєння навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом науково-педагогічних працівників університету, у тому числі через інформаційну систему Інтернет. Для забезпечення здобувачів і науково-педагогічних працівників середовищем для отримання електронного варіанта НМКД та інструментів для комунікації в процесі навчання використовується навчально-інформаційний портал Університету.

4.1.5 Організацію освітнього процесу в Університеті за заочною (дистанційною) формою навчання здійснюють відповідно до положення «Про організацію навчального процесу студентів заочної форми навчання».

4.2 Форми організації освітнього процесу в Університеті

4.2.1 Освітній процес в Університеті здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- практична підготовка;
- науково-дослідна робота;
- контрольні заходи.

4.2.2 Основними видами навчальних занять в Університеті є:

- лекція;
- лабораторне заняття;
- практичне заняття;
- семінарське заняття;
- індивідуальне заняття;
- консультація.

Університет має право встановлювати інші форми освітнього процесу і види навчальних занять (тренінг, круглий стіл, колоквиум тощо) залежно від потреби за рішенням кафедри.

4.2.3 **Лекція** – це логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією результатів дослідів. Лекція є одним із основних видів навчальних занять і

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 21 Всього сторінок 52
--	--	---

водночас методів навчання в Університеті, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Вона покликана формувати у здобувачів основи знань з певної спеціальності, а також визначати напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять і самостійної роботи здобувачів з відповідної навчальної дисципліни.

Лекція, як правило, є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Обсяг лекційного курсу визначається робочим навчальним планом, а його тематика – робочою програмою навчальної дисципліни.

Лекційні заняття проводять у відповідно обладнаних приміщеннях – навчальних аудиторіях – для однієї або більше навчальних груп здобувачів.

Лекційні потоки, як правило, формують із здобувачів певного курсу однієї спеціальності. У необхідних випадках, за рішенням проректора з науково-педагогічної роботи Університету, декілька лекційних потоків можуть об'єднувати в один або, навпаки, великі потоки можуть бути поділені на менші.

Лекції читають досвідчені викладачі, а саме: професори і доценти, а також, в окремих випадках, інші висококваліфіковані фахівці, які мають значний досвід наукової, науково-методичної та практичної діяльності і закріплюються за відповідною навчальною дисципліною після обговорення на засіданні кафедри за рішенням завідувача кафедри.

Лектор повинен мати широкий науковий світогляд, ґрунтовні знання і практичний досвід у відповідній галузі, вміти системно, аргументовано, на належному науковому і методичному рівні викладати в лекціях теоретичні основи навчальної дисципліни. Його лекції мають бути глибокими за змістом і доступними за формою викладу.

Лектор, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний перед початком відповідного семестру подати на кафедру конспект лекцій (авторський підручник або навчальний посібник) з певної навчальної дисципліни (у складі НМКД).

Лектора, який вперше претендує на читання курсу лекцій, завідувач кафедри може зобов'язати до проведення пробних лекцій за участю науково-педагогічних працівників кафедри.

Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої навчальної програми з дисципліни щодо тем лекційних занять. Лектор може не обмежуватися в питаннях тлумачення навчального матеріалу, формах і засобах доведення його до здобувачів.

Завідувач кафедри і лектор несуть повну відповідальність як за ретельну підготовку лекції за змістом, так і за методику і якість її проведення.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 22 Всього сторінок 52
--	--	---

Лекція, як правило, має такі елементи:

- вступ, де подаються мотивація навчання, чітке формулювання теми лекції і постановка завдання;
- викладення в логічній послідовності окремих частин лекції;
- висновки, що дають можливість осмислити лекцію в цілому і виділити основну ідею;
- конкретне завдання для самостійної роботи;
- відповіді на запитання.

4.2.4 Лабораторне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі під керуванням науково-педагогічного працівника самостійно проводять натурні або імітаційні експерименти, досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни, набувають практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Обсяг, перелік тем і зміст лабораторних занять визначено у робочій програмі навчальної дисципліни відповідно до робочого навчального плану.

Лабораторні заняття проводять у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов освітнього процесу (лабораторні макети, установки тощо). В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (наприклад, на виробництві, в наукових лабораторіях тощо).

Лабораторне заняття зі здобувачами однієї навчальної групи (кількістю до 30 осіб) проводять два науково-педагогічні працівники. У разі, якщо навчальна група становить менш ніж 19 осіб, лабораторне заняття проводить один науково-педагогічний працівник. В окремих випадках (вимоги безпеки життєдіяльності, обмежена кількість робочих місць тощо) допускається проведення лабораторних занять з меншою кількістю здобувачів. Лабораторні роботи здобувачі можуть виконувати індивідуально або колективно.

Лабораторна робота є обов'язковим видом навчальної роботи, яку здобувач повинен виконати.

Лабораторне заняття включає проведення поточного контролю підготовленості здобувачів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання завдань теми заняття, оформлення індивідуального звіту з виконаної роботи і його захист перед науково-педагогічним працівником.

Оцінки, отримані здобувачами за виконання лабораторної роботи, відносять до поточного контролю відповідної навчальної дисципліни.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 23 Всього сторінок 52
--	--	---

Проведення лабораторного заняття передбачає такі етапи:

- попередній контроль підготовленості здобувачів до виконання конкретної лабораторної роботи;
- виконання конкретних завдань відповідно до запропонованої тематики;
- оформлення індивідуального звіту;
- оцінювання викладачем результатів роботи здобувача.

Лабораторне заняття складається з таких етапів:

- організаційного – постановки мети й актуалізації знань, відповіді на питання;
- інструктажу, виконання лабораторної роботи;
- оцінювання та оформлення результатів спостереження;
- письмового чи усного звіту здобувача про виконання завдання;
- визначення домашнього завдання.

Науково-педагогічні працівники, яким доручено проводити лабораторні заняття, зобов'язані перед початком відповідного семестру (у разі закріплення лектора за відповідною навчальною дисципліною – за його погодженням) подати на кафедру складений ними необхідний навчально-методичний матеріал (у складі НМКД) з відповідної навчальної дисципліни (методичні рекомендації, завдання, лабораторні журнали та ін.), який обговорюється на кафедрі та затверджується завідувачем.

4.2.5 Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому науково-педагогічний працівник організовує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни з метою розширення, поглиблення й деталізації теоретичних знань, отриманих здобувачами на лекціях і у процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення і усного мовлення здобувачів шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Обсяг, перелік тем і зміст практичних занять визначено у робочій програмі навчальної дисципліни відповідно до робочого навчального плану.

Практичні заняття проводять в аудиторіях або навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою на тренувальних комплексах, реальних об'єктах тощо.

Практичне заняття проводять зі здобувачами однієї навчальної групи (кількістю до 30 осіб). З окремих навчальних дисциплін, виходячи з особливостей їх вивчення, допускається поділ навчальної групи на дві підгрупи. У такому разі до проведення практичного заняття залучають два науково-педагогічних працівника.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 24 Всього сторінок 52
--	--	---

Для проведення практичного заняття попередньо готують необхідні методичні матеріали і дидактичні засоби – тести, варіанти завдань різної складності, моделі проблемних ситуацій, які пропонуються для розв'язування їх здобувачами на занятті. Тематика і плани проведення практичних занять із переліком рекомендованої літератури заздалегідь доводять до відома здобувачів.

Якість підготовки здобувачів до заняття і їхня участь у розв'язуванні практичних завдань оцінює викладач. Оцінки, отримані здобувачами за окремі практичні заняття, відносять до поточного контролю з навчальної дисципліни.

Практичне заняття включає постановку загальної проблеми науково-педагогічним працівником і її обговорення за участю здобувачів, розв'язування завдань з їх обговоренням і контрольних завдань, виконання контрольних вправ, нормативів, опрацювання документів тощо, їх перевірку і оцінювання викладачем результатів роботи здобувачів.

Практичне заняття складається з таких етапів:

- організаційного – ознайомлення з темою і планом заняття;
- підготовки здобувачів до виконання роботи;
- самостійного виконання здобувачами завдань;
- завершального – аналізу роботи здобувачів, підведення підсумків, захисту практичної роботи або домашнього завершення практичної роботи, видачі завдання для самостійної роботи.

Науково-педагогічні працівники, яким доручено проводити практичні заняття, зобов'язані перед початком відповідного семестру (у разі закріплення лектора за відповідною навчальною дисципліною за його погодженням) подати на кафедру складений ними необхідний навчально-методичний матеріал (у складі НМКД) з відповідної навчальної дисципліни (плани практичних занять, методичні рекомендації, завдання, тести та ін.), який обговорюється на засідання кафедри і затверджується її завідувачем.

4.2.6 Семінарське заняття – вид навчального заняття, на якому науково-педагогічний працівник організовує дискусію навколо попередньо визначених робочою програмою навчальної дисципліни тем, до яких здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття проводять у формі бесіди, рецензування і обговорення рефератів і доповідей, дискусій тощо з метою сприяння розвитку творчої самостійності здобувачів, поглиблення їхнього інтересу до науки і наукових досліджень, розвитку культури мовлення, вмінь та навичок публічного виступу, участі в дискусії.

Обсяг, перелік тем і зміст семінарських занять визначено у робочій програмі навчальної дисципліни відповідно до робочого навчального плану.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 25 Всього сторінок 52
--	--	---

Семінарські заняття проводять у навчальних аудиторіях зі здобувачами однієї навчальної групи.

Перелік тем (доповідей, рефератів тощо) для обговорення на семінарському занятті доводять до відома здобувачів, як правило, під час лекції, що передує семінарському заняттю.

На кожному семінарському занятті науково-педагогічний працівник оцінює підготовлені здобувачами реферати, їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Проведення семінарського заняття передбачає обов'язкове підбиття викладачем підсумків обговорення теми і оцінювання участі у ньому здобувачів.

Оцінки, отримані здобувачами за семінарські заняття, відносять до поточного контролю з навчальної дисципліни.

Семінарське заняття складається з таких етапів:

- організаційного – повідомлення теми, мети і завдань семінару, створення робочої атмосфери для проведення заняття та інше;
- обговорення проблем, винесених на семінарське заняття;
- діагностики правильності засвоєння здобувачами знань, підведення підсумків, організації позааудиторної самостійної роботи здобувачів.

Науково-педагогічні працівники, яким доручено проводити семінарські заняття, зобов'язані перед початком відповідного семестру (у разі закріплення лектора за відповідною навчальною дисципліною за його погодженням) подати на кафедру складений ними необхідний навчально-методичний матеріал (у складі НМКД) з відповідної навчальної дисципліни (плани семінарських занять, методичні рекомендації та вказівки до них з переліком тем доповідей і рефератів та ін.), який обговорюється на кафедрі та затверджує завідувач.

4.2.7 Індивідуальне заняття – вид навчального заняття, яке проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їхньої підготовки і сприяння розкриттю їхніх індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальні заняття проводять, як правило, у позаурочний час за окремим графіком, складеним кафедрою з урахуванням потреб і можливостей здобувачів.

Організацію і проведення індивідуальних занять доручають найбільш кваліфікованим викладачам з урахуванням індивідуального навчального плану здобувача і можуть охоплювати одну або декілька тем занять з однієї або декількох навчальних дисциплін, а в окремих випадках – повний обсяг тем навчальних занять для конкретного ступеня вищої освіти.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 26 Всього сторінок 52
--	--	---

Індивідуальні заняття на молодших курсах спрямовують здебільшого на поглиблення вивчення здобувачами окремих навчальних дисциплін, на старших курсах вони мають науково-дослідний характер і передбачають безпосередню участь здобувачів у виконанні наукових досліджень та інших творчих завдань.

Види індивідуальних навчальних занять, їх обсяг, форми і методи проведення, форми та методи поточного і підсумкового контролю (крім атестації) визначають на кафедрі в індивідуальному навчальному плані здобувача.

Науково-педагогічні працівники, яким доручено проводити індивідуальні заняття, з урахуванням потреб і можливостей здобувача складають графік проведення індивідуальних занять, обговорюють його на кафедрі та затверджують у завідувача.

4.2.8 Консультація – вид навчального заняття, на якому здобувач отримує відповіді від науково-педагогічного працівника на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень або аспектів їх практичного застосування.

Консультація може бути індивідуальною або проводиться для групи (поток) здобувачів залежно від того, чи консультиє науково-педагогічний працівник здобувачів з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань (курсове, дипломне проектування, розрахунково-графічні роботи, реферати та ін.), чи з теоретичних питань навчальної дисципліни або певних аспектів їх практичного застосування.

Обсяг часу, відведений науково-педагогічним працівникам для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається згідно з нормативно-правовими документами МОН України залежно від обсягу часу, відведеного на навчальну дисципліну.

Консультації проводять викладачі, які читають відповідний навчальний курс протягом семестру або напередодні семестрового контролю, атестації за графіком факультету або відповідної кафедри.

4.2.9 Самостійна робота – одна з основних форм організації освітнього процесу, який здійснюється здобувачем з метою вивчення навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше 50 % і не більше 66% загального обсягу навчального часу здобувача, відведеного для вивчення конкретної навчальної дисципліни.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 27 Всього сторінок 52
--	--	---

Із вибірових навчальних дисциплін, які викладають за окремими спеціалізаціями підготовки фахівців, кількість годин для самостійної роботи становить не менше 33 %.

Зміст самостійної роботи здобувача щодо вивчення конкретної дисципліни визначає науково-педагогічний працівник у програмі навчальної дисципліни, методичних матеріалах, завданнях, вказівках та ін.

Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни або окремої теми: це підручники, навчальні посібники, методичні матеріали, курси лекцій, практикуми, навчально-лабораторне обладнання, електронно-обчислювальна техніка тощо.

Самостійна робота передбачає вивчення навчального матеріалу, який викладається під час аудиторних занять і міститься у рекомендованій літературі.

Методичні матеріали для самостійної роботи здобувача повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувача (наявність засобів самоконтролю – тести, пакет контрольних завдань тощо).

Для самостійної роботи здобувача також рекомендують відповідну наукову і фахову монографічну і періодичну літературу.

Викладач визначає обсяг і зміст самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, контролює якість її виконання, аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного здобувача.

Результати самостійної роботи спеціально не оцінюють, але виявляють під час діагностування знань з навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, виносять на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом.

Самостійну роботу щодо засвоєння навчального матеріалу з конкретної навчальної дисципліни здобувач виконує у «домашніх» умовах, а також у бібліотеці, навчальних лабораторіях, комп'ютерних класах Університету і інших установах.

Під час організації самостійної роботи здобувача з використанням складного обладнання або устаткування, складних систем доступу до інформації (комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця.

Відповідна кафедра і підрозділи Університету повинні створити здобувачеві всі умови, необхідні для успішної самостійної навчальної роботи, а

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 28 Всього сторінок 52
--	--	---

також надавати йому потрібні для цього методичні засоби (навчальну літературу, лабораторне обладнання й устаткування, електронно-обчислювальну техніку тощо).

Самостійну роботу здійснюють за методичними рекомендаціями, які складає відповідна кафедра згідно з положенням «Про самостійну роботу студентів в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут». Науково-педагогічні працівники, яким доручено викладати певну навчальну дисципліну, зобов'язані перед початком відповідного семестру подати на кафедру складений ними необхідний навчально-методичний матеріал із самостійної роботи (у складі НМКД) навчальної дисципліни (методичні рекомендації, вказівки тощо), який обговорюється на кафедрі та затверджує завідувач.

4.2.10 Науково-дослідна робота – це форма організації наукової та дослідної роботи студентів, за якої вони залучаються до активної самостійної (або під керуванням викладача) науково-дослідної діяльності для формування наукового світогляду, розвитку науково-дослідних умінь, навичок творчого вирішення практичних завдань; це форма сприяння молодим дослідникам в опануванні методології та методів наукового пошуку.

Науково-дослідна робота студентів в Університеті відбувається за трьома основними напрямками:

- науково-дослідна робота в освітньому процесі;
- науково-дослідна робота студентів у позанавчальний час;
- науково-організаційні заходи – конференції, конкурси, олімпіади та ін.

Науково-дослідна робота студентів у освітньому процесі є обов'язковою і визначається навчальними планами і робочими навчальними програмами (спеціальні лекційні курси з основ наукових досліджень, різні види навчальних занять з елементами наукових досліджень тощо).

Виконання науково-дослідної роботи під час вивчення навчальних дисциплін відбувається за умов оптимального співвідношення репродуктивних і творчих завдань, індивідуальних і колективних форм організації процесу навчання, максимального насичення занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

Науково-дослідна робота студентів у позанавчальний час є продовженням навчально-дослідної роботи й ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації її творчих здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 29 Всього сторінок 52
--	--	---

4.2.11 **Індивідуальне завдання** – одна з форм організації освітнього процесу в Університеті, яка має на меті поглиблення, узагальнення і закріплення знань, які здобувачі одержують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Зміст індивідуального завдання – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, набутих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або повністю навчальний курс в цілому. До індивідуальних завдань відносяться реферати, розрахункові, графічні, курсові та дипломні проекти (роботи), магістерські роботи тощо.

Кафедра розробляє методичні матеріали (рекомендації, вказівки тощо) з виконання індивідуального завдання.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконує окремо кожний здобувач. У тих випадках, коли завдання носять комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися декілька здобувачів, у тому числі ті, які навчаються на різних факультетах і за різними спеціальностями.

Індивідуальні завдання в Університеті виконують у терміни, передбачені робочим навчальним планом або робочою програмою відповідної навчальної дисципліни. Індивідуальне завдання з певної навчальної дисципліни є складовою структурною частиною навчальної дисципліни. Індивідуальне завдання, як і інші модулі в межах залікового кредиту, оцінюють, і воно має питому частку в підсумковому оцінюванні залікового кредиту.

4.2.11.1 **Курсова робота (проект)** – це одна (один) із видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого або проектно-конструкторського характеру, яка (який) має на меті застосування знань з однієї або декількох навчальних дисциплін під час вирішення конкретного фахового завдання і набування вміння самостійно працювати з навчальною і науковою літературою, електронно-обчислювальною технікою, лабораторним обладнанням, використовуючи сучасні інформаційні засоби і технології.

Конкретна кількість курсових робіт (проектів) визначається робочим навчальним планом з певної спеціальності.

Виконання курсового проекту, як правило, передбачає проведення технологічних розрахунків та обґрунтування на їхній основі технічного рішення, виконання конструкторських розробок, графічної частини. Обсяг пояснювальної записки до нього є, як правило, більшим, ніж до курсової роботи.

Для здобувачів першого курсу навчання за освітнім ступенем бакалавра курсові роботи (проекти) не плануються.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 30 Всього сторінок 52
--	--	---

Тематику курсових робіт (проектів) визначають на кафедрі, вона повинна відповідати завданням навчальної дисципліни, бути актуальною і тісно пов'язаною із розв'язанням практичних фахових завдань.

Обговорення тем курсових робіт (проектів) і призначення їхніх керівників здійснюють на засіданні кафедри перед початком відповідного навчального року, і затверджує її завідувач.

Тематику курсових робіт (проектів), що мають міждисциплінарний характер, і призначення їхніх керівників обговорюють на спільному засіданні відповідних кафедр перед початком відповідного навчального року і затверджують завідувачі цих кафедр.

Здобувачеві може надаватися право вільного вибору теми роботи із запропонованого кафедрою переліку. Здобувач також може запропонувати свою тему курсової роботи (проекту) після оголошення їх кафедрою.

Керування курсовими роботами (проектами) здійснюють кваліфіковані науково-педагогічні працівники.

Курсову роботу (проект) оцінюють за результатами захисту перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри (склад комісії визначає завідувач кафедри), у тому числі керівника курсової роботи (проекту), до початку екзаменаційної сесії.

Курсові роботи (проекти) зберігають на кафедрі протягом трьох років, потім вони підлягають знищенню.

4.2.11.2 Дипломна (магістерська) робота (проект) – це індивідуальне завдання науково-дослідницького, організаційного, технічного, творчого або проектно-конструкторського характеру, яке здобувач виконує на завершальному етапі фахової підготовки, і є однією із форм атестації шляхом виявлення теоретичних і практичних знань, вміння їх застосовувати у процесі розв'язування конкретних наукових, технічних, економічних, соціальних і виробничих завдань.

Тематику дипломних (магістерських) робіт (проектів) визначає випускова кафедра з урахуванням актуальних наукових і практичних питань у відповідній галузі.

Здобувачеві надається право обрати тему дипломної (магістерської) роботи (проекту), визначену випусковою кафедрою, або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевагу надають темам, які продовжують розробку виконаної здобувачем курсової роботи (проекту) або які безпосередньо пов'язані з місцем майбутньої професійної діяльності випускника.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 31 Всього сторінок 52
--	--	---

Порядок виконання дипломної (магістерської) роботи визначає випускова кафедра у відповідних методичних матеріалах (рекомендаціях, вказівках та ін.).

Керівниками дипломних (магістерських) робіт (проектів) призначають найбільш кваліфікованих науково-педагогічних працівників кафедри.

Порядок захисту дипломних (магістерських) робіт (проектів) визначено в «Положенні про порядок створення та організацію роботи державної екзаменаційної комісії в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

Дипломні (магістерські) роботи (проекти) після їх захисту випускові кафедри передають до архіву Університету, де вони зберігаються протягом п'яти років, а потім підлягають знищенню.

4.2.12 Практична підготовка здобувача – це одна із форм організації освітнього процесу, яка є обов'язковим компонентом освітньої програми для здобуття певного ступеня вищої освіти.

Метою практичної підготовки здобувача Університету є узагальнення здобутих теоретичних і практичних знань, набуття професійних навичок і умінь, що формують фахівців із вищою освітою відповідного ступеня і сприяють підвищенню якості підготовки фахівців.

Практичну підготовку здобувач Університету здійснює шляхом проходження навчальної практики, стажування на підприємствах, в установах і організаціях або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

Практична підготовка здобувача передбачає безперервність і послідовність її проведення протягом навчання, що сприяє закріпленню відповідних компетентностей у майбутніх фахівців.

Види, обсяг і терміни проведення навчальної практики, стажування в Університеті визначають у навчальному (робочому навчальному) плані з певної спеціальності. Зміст певної навчальної практики (стажування) визначено у відповідній програмі.

Навчальна практика може проводитись як з відривом, так і без відриву від навчання. Переддипломна практика, стажування перед атестацією здобувача проводиться з відривом від навчання і безпосередньо пов'язана з майбутньою професійною діяльністю.

Організація практичної підготовки в Університеті регламентується цим Положенням і відповідними нормативними актами.

Навчально-методичне керування, виконання програми навчальної практики, стажування забезпечують відповідні кафедри.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 32 Всього сторінок 52
--	--	---

Загальну організацію навчальної практики, стажування здобувачів і контроль за її проведенням здійснюють навчально-методичний відділ Університету і керівники навчальних практик, стажувань.

До керівництва навчальною практикою здобувачів залучають досвідчених викладачів Університету і спеціалістів, які працюють на підприємстві, в організації, установі, де проходять навчальна практика, стажування.

4.2.13 Контрольні заходи – це форма організації освітнього процесу, яка є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання.

Контрольні заходи проводять з метою встановлення рівня засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу і практичних навичок, що передбачені програмами (робочими програмами) навчальних дисциплін, які викладаються в Університеті.

Контрольні заходи включають поточний, підсумковий контроль та оцінювання залишкових знань студентів.

Оцінювання знань з навчальних дисциплін здобувача здійснюють на основі результатів поточного контролю і підсумкового контролю знань (екзамену, заліку, захисту курсової роботи (проекту) тощо).

4.2.13.1 Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних, семінарських та інших занять з метою перевірки рівня засвоєння здобувачем певної теми або розділу (змістового модулю) навчальної дисципліни. Поточний контроль реалізується у формах опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на семінарських і практичних заняттях, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого для самостійного опрацювання здобувачем, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал (презентацію).

Форми проведення поточного контролю і максимальні бали за них визначають відповідні кафедри і зазначають у робочій програмі відповідної навчальної дисципліни.

4.2.13.2 Підсумковий контроль проводять з метою оцінювання результатів навчання на окремих його завершальних етапах або на певному рівні вищої освіти. Підсумковий контроль включає семестровий контроль і атестацію.

Семестровий контроль проводять у формі семестрового екзамену, диференційованого заліку, заліку, захисту курсової роботи (проекту) в обсязі, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни навчального матеріалу, що вивчався протягом семестру, в терміни, встановлені робочим навчальним планом.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 33 Всього сторінок 52
--	--	---

Семестровий іспит – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем теоретичного і практичного матеріалу з певної навчальної дисципліни за семестр. Кількість іспитів в екзаменаційній сесії не повинна перевищувати п'яти. Семестровий іспит у здобувача приймає лектор потоку (навчальної групи) з відповідної навчальної дисципліни.

Диференційований залік, залік (далі – залік) – це оцінка рівня засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу з певної навчальної дисципліни на підставі результатів поточного контролю і виконаних індивідуальних завдань, визначених робочою програмою навчальної дисципліни. Складання заліків завершується до кінця навчального семестру. Кількість заліків за навчальний семестр не повинна перевищувати шести. Залік у здобувача приймають лектор або викладачі, які проводили лабораторні, практичні (семінарські) заняття в потоці (навчальній групі) з відповідної навчальної дисципліни за рішенням завідувача кафедри.

Здобувачі зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу і відповідних розкладів. Зміст, порядок і форма проведення заліків та екзаменів визначає кафедра в робочій програмі навчальної дисципліни.

Здобувача допускають до складання семестрового іспиту або заліку, якщо він виконав усі види робіт у семестрі, передбачені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

Іспити складаються в період екзаменаційних сесій, передбачених робочим навчальним планом. Окремим здобувачам можуть встановлювати індивідуальні терміни складання заліків й іспитів. Іспит проводять згідно з розкладом, який доводять до відома викладачів і здобувачів не пізніше ніж за місяць до початку сесії. Для підготовки до іспитів у період екзаменаційної сесії здобувачеві денної форми навчання надається два-три дні.

Критерії оцінювання здобувача під час підсумкового контролю визначено у положенні «Про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти».

Здобувача, який не з'явився на іспит без поважних причин, вважають таким, що одержав незадовільну оцінку.

Здобувачам, які одержали під час семестрового контролю незадовільні оцінки, декан факультету може дозволити ліквідувати академічну заборгованість до початку наступної заліково-екзаменаційної сесії.

Повторне складання іспиту, заліку, захист курсової роботи (проекту) допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: перший раз – викладачу, другий – комісії, яку створює декан факультету. Здобувачі, які не

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 34 Всього сторінок 52
--	--	---

ліквідували академічну заборгованість з певної навчальної дисципліни, відраховуються з Університету.

4.2.13.3 Оцінювання залишкових знань студентів проводиться у формі ректорських контрольних робіт (надалі – РКР) з навчальних дисциплін згідно з положенням «Про оцінювання залишкових знань студентів у формі ректорських контрольних робіт з навчальних дисциплін».

Білет з РКР входить до складу НКМД і використовуються в якості білетів до комплексних контрольних робіт за дисциплінами.

РКР – контрольний захід із навчальної дисципліни, який здійснюється з метою виявлення рівня залишкових знань студентів та контролю якості навчального процесу. Цей контрольний захід здійснюють з дисциплін, вивчення яких закінчено у попередньому семестрі або навчальному році, використовуючи в повному обсязі матеріали, які передбачені програмами даних навчальних дисциплін.

4.2.14 **Атестація здобувачів** - це встановлення відповідності засвоєних здобувачем рівня і обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестацію здійснюють відкрито і гласно. Здобувач та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- і/або відеофіксацію процесу атестації.

Атестацію осіб, які здобувають ступінь бакалавра чи магістра, здійснює екзаменаційна комісія, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їхніх об'єднань.

Завдання, порядок формування, організацію і підбиття підсумків роботи екзаменаційної комісії в Університеті регламентує Положення «Про створення та організацію роботи екзаменаційної (атестаційної) комісії» в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут».

Університет на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала відповідну освітню програму на певному рівні вищої освіти і пройшла атестацію, відповідний ступінь вищої освіти, присвоює відповідну кваліфікацію і видає документ про вищу освіту.

Форма атестації здобувача (комплексний іспит, іспит, захист дипломної (магістерської) роботи (проекту) тощо) на певному рівні вищої освіти визначається освітньою програмою і відображається в навчальному плані за певною спеціальністю. Розклад роботи проведення атестації та роботи екзаменаційної комісії доводять до загального відома не пізніше як за місяць до початку атестації.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 35 Всього сторінок 52
--	--	---

Особі, яка здобувала ступінь бакалавра або магістра і яка отримала підсумкові оцінки «відмінно» за національною шкалою не менше як 75 відсотків з усіх навчальних дисциплін та індивідуальних завдань, передбачених навчальним планом, а з інших навчальних дисциплін та індивідуальних завдань – оцінки «добре», склала всі форми атестації на оцінки «відмінно», а також проявила себе у науковій (творчій) роботі, що підтверджується рекомендацією кафедри і рішенням вченої ради факультету, видають документ про вищу освіту з відзнакою.

Оцінки, отримані з навчальних дисциплін, за виконання індивідуальних завдань та навчальних практик, стажувань не підлягають перескладанню.

Здобувача, який під час складання атестації отримав незадовільну оцінку або був не допущений до атестації, відраховують з Університету, і йому видають академічну довідку.

Атестацію осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюють постійно діючі або разові відповідні спеціалізовані вчені ради Університету на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Атестацію осіб, які здобувають ступінь доктора наук, здійснюють постійно діючі відповідні спеціалізовані вчені ради Університету на підставі публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних і/або міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджено центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

До захисту допускають дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови захисту цієї дисертації (наукової доповіді) і присудження відповідного наукового ступеня.

4.3 Післядипломна освіта, підвищення кваліфікації кадрів в Університеті

Післядипломна освіта – це спеціалізоване вдосконалення освіти і професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення і оновлення її професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня і практичного досвіду.

Післядипломну освіту в Університеті здійснюють відповідні структурні підрозділи – аспірантура, докторантура, підрозділи перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів, інститут (навчально-методичний комплекс) довузівської, післядипломної та заочної освіти.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 36 Всього сторінок 52
--	--	---

Результати підвищення кваліфікації й проходження стажування враховують під час проведення атестації наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників, а також під час обрання на посаду за конкурсом або укладення трудового договору з науково-педагогічними працівниками.

Університет самостійно вирішує питання щодо направлення своїх працівників на наукове і педагогічне стажування, переведення на наукові посади для підготовки дисертацій, надання творчих відпусток.

Підвищення кваліфікації викладачі Університету здійснюють, як правило, на базі відповідних факультетів та інститутів Університету, а в окремих випадках – у провідних навчальних і наукових установах країни, у тому числі й інших країн.

Навчання в системі підвищення кваліфікації, сертифікації, стажування слухачів здійснюється за такими формами:

- очна,
- заочна,
- дистанційна.

Форми навчання встановлюються залежно від складності навчальних програм, їхніх мети і змісту з урахуванням потреб замовника і можуть бути поєднані.

Терміни навчання визначаються видом підвищення кваліфікації (коротко- або довготермінове), а також за індивідуальними навчальними планами і програмами замовника.

Навчання здійснюється за навчальними планами і програмами, розробленими предметними комісіями, кафедрами, іншими структурними підрозділами, ухваленими вченою радою Університету і затвердженими ректором Університету.

Якщо навчання здійснюється на базі організацій і підприємств, навчальні плани та програми визначаються договором між замовником і Університетом.

Завершення навчання слухачів засвідчують підсумковий контроль і відповідний документ про підвищення кваліфікації.

5 НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС ЗДОБУВАЧА, ОБЛІКОВІ ОДИНИЦІ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.1 Навчальний час здобувача визначається кількістю облікових одиниць часу (обсягом кредитів ЄКТС), необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти, призначених для засвоєння освітньої програми підготовки на

Розроблено: Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Перевірено: Павленко В. М.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 19.05.2016 р.
--	-------------------------------	---------------	----------------------------

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 37 Всього сторінок 52
--	--	---

певному рівні вищої освіти, і включає аудиторне навчання, самостійну роботу, екзаменаційні сесії тощо.

Обліковими одиницями навчального часу здобувача є кредит ЄКТС, академічна година, навчальний день, навчальний тиждень, навчальний семестр, навчальний рік, навчальний курс.

5.2 Кредит ЄКТС – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Ціна одного кредиту ЄКТС становить 30 годин.

5.3 Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години в Університеті становить 45 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (далі – «пара»). Пара в Університеті триває 90 хвилин з перервою.

5.4 Навчальний день – це складова частина навчального часу здобувача тривалістю не більше 9 академічних годин. Формами навчального дня є навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка як окремо за кожною формою, так і в поєднанні.

5.5 Навчальний тиждень – це складова частина навчального часу здобувача тривалістю 45 академічних годин. Аудиторне тижневе навантаження для здобувача за денною формою навчання під керуванням викладача становить 18–30 годин відповідно до навчального плану певного рівня вищої освіти.

5.6 Навчальний семестр – це складова частина навчального часу здобувача, що закінчується семестровим контролем. Тривалість семестру визначається кількістю навчальних тижнів у навчальному (робочому навчальному) плані.

5.7 Навчальний курс – це завершений період навчання здобувача протягом навчального року. Тривалість перебування здобувача на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю (екзаменаційних сесій, атестації) і канікулярної відпустки.

Початок і закінчення навчання здобувача на конкретному курсі оформлюється відповідним (перевідним) наказом ректора Університету.

5.8 Навчальний рік – це складова частина навчального часу здобувача, який складається з осіннього і весняного навчальних семестрів, зимової й літньої екзаменаційних сесій, практичної підготовки (навчальної практики, стажування), канікулярної відпустки, вихідних і святкових днів.

Навчальний рік для денної форми навчання розпочинається 1 вересня і становить 52 тижні (за винятком випускових курсів). Сумарна тривалість канікулярної відпустки – не менше восьми календарних тижнів на навчальний

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 38 Всього сторінок 52
--	--	---

рік, крім останнього навчального року навчання за певною освітньою програмою.

Повне навчальне навантаження одного навчального року за денною формою навчання – 60 кредитів ЄКТС.

Навчальний рік осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, визначається певним навчальним планом аспірантури Університету.

5.9 Розклад навчальних занять – це документ Університету, який забезпечує виконання робочого навчального плану в повному обсязі щодо проведення аудиторних навчальних занять для певної навчальної групи.

У розкладі навчальних занять зазначають назву навчальної дисципліни, вчену ступінь і звання, прізвище й ініціали викладача, аудиторію, дату і час їх проведення.

Терміни і час проведення інших форм організації освітнього процесу регламентуються розкладами екзаменів (екзаменаційних сесій), роботи екзаменаційних комісій, графіками консультацій та ін.

Розклад навчальних занять і екзаменаційної сесії на кожний навчальний семестр складає навчально-методичний відділ відповідно до графіка освітнього процесу для кожної спеціальності (спеціалізації) і навчальної групи. Розклади навчальних занять і екзаменаційної сесії погоджує проректор з науково-педагогічної роботи Університету і затверджує ректор Університету.

Розклади навчальних занять затверджують і доводять до відома здобувачів і викладачів не пізніше як за десять днів до початку відповідного навчального семестру.

Розклади екзаменаційних сесій затверджують і доводять до відома здобувачів і викладачів не пізніше як за місяць до їх початку.

Зміни у розкладі навчальних занять можуть відбуватися у виняткових випадках з дозволу проректора з науково-педагогічної роботи Університету.

Контроль за виконанням розкладу навчальних занять упродовж навчального семестру здійснюють керівництво Університету, факультетів, кафедр і навчально-організаційний відділ.

Електронний варіант розкладу навчальних занять в обов'язковому порядку навчально-методичний відділ розміщує на сайті (web-порталі) Університету.

Розклад роботи екзаменаційної комісії складає навчально-організаційний відділ, узгоджує її голова і погоджує проректор з науково-педагогічної роботи Університету не пізніше ніж за місяць до початку проведення атестації випускного курсу з певної спеціальності.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 39 Всього сторінок 52
--	--	---

Графік консультацій науково-педагогічних працівників із здобувачами складає кафедра на місяць (семестр) і затверджує завідувач кафедри.

Розклади навчальних занять, екзаменаційних сесій, роботи екзаменаційних комісій, графіки консультацій та інші відповідні документи зберігають відповідно до встановленого порядку.

5.10 Відвідування навчальних занять – лекційних, семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних занять є обов'язковим для здобувачів.

Забороняється відволікати здобувача від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, спланованих і затверджених у відповідних розкладах, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

6 РОБОЧИЙ ЧАС НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

6.1 Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень.

Робочий час науково-педагогічного працівника включає час на виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших службових обов'язків.

Рекомендований перелік видів навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи і норми часу навчальної роботи для науково-педагогічних працівників встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Види і обсяг навчальної роботи на навчальний рік науково- педагогічних працівників відповідно до їх посад встановлює завідувач кафедри.

Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 600 годин на навчальний рік, при цьому лекційне навантаження не повинно перевищувати 250 годин на навчальний рік, а кількість навчальних дисциплін – 4 (чотири).

Мінімальне навчальне навантаження викладача встановлює кафедра, але навантаження не повинно бути менше 240 годин на навчальний рік.

Залучення науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором (контрактом), може здійснюватись лише за їхньою згодою або у випадках, передбачених законодавством.

Мінімальний і максимальний обсяг навчального навантаження на конкретний навчальний рік для викладачів встановлюється у щорічному наказі ректора Університету про організацію освітньої діяльності у відповідному навчальному році.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 40 Всього сторінок 52
--	--	---

6.2 Індивідуальний план роботи науково-педагогічного працівника є основним документом викладача, який визначає його роботу через планування й облік персональної роботи на навчальний рік, виходячи з вимог робочого навчального плану, посадових обов'язків викладача і плану роботи кафедри.

Індивідуальні плани роботи затверджують:

- науково-педагогічних працівників – завідувач кафедри;
- завідувача кафедри у складі факультету – декан факультету;
- декана факультету – проректор з науково-педагогічної роботи

Університету.

Форму індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника затверджено наказом Університету.

Індивідуальний план роботи викладача розглядають на засіданні кафедри і затверджує завідувач кафедри.

Кожний викладач звітує про виконання індивідуального плану на засіданні кафедри:

- за осінній навчальний семестр – до 1 лютого,
- за весняний навчальний семестр і навчальний рік – до 30 червня.

Завідувач кафедри робить висновки про виконання індивідуального плану. Підсумки виконання індивідуальних планів викладачів оформлюють протоколом кафедри.

Обсяг навчальної роботи, дорученої конкретному викладачеві, встановлений в облікових годинах, визначає навчальне навантаження викладача.

У випадках виробничої необхідності викладач може бути залучений до проведення навчальних занять понад обов'язкового обсягу навчального навантаження, визначеного індивідуальним планом роботи, в межах свого робочого часу.

Графік робочого часу викладача визначається розкладом навчальних занять, екзаменаційних сесій, роботи екзаменаційних комісій, графіків консультацій та інших видів робіт, передбачених індивідуальним планом роботи викладача.

Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого графіка робочого часу.

Забороняється відволікати викладачів від проведення навчальних занять і контрольних заходів, передбачених відповідними розкладами.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 41 Всього сторінок 52
--	--	---

7 УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ

7.1 Відповідальність за якість освітнього процесу в Університеті несуть ректор, проректори і керівники структурних підрозділів.

7.2 Ректор Університету в межах наданих йому повноважень:

- вирішує питання освітньої діяльності Університету, відповідає за її проведення;
- видає накази і розпорядження з усіх питань організації освітнього процесу, обов'язкові для виконання всіма працівниками і структурними підрозділами Університету;
- формує контингент осіб, які навчаються в Університеті;
- переводить, відраховує і поновлює на навчання осіб, які навчаються в Університеті;
- контролює виконання навчальних планів і програм;
- здійснює контроль за якістю роботи науково-педагогічних працівників, організацією освітнього процесу і культурно-масової роботи, станом фізичного виховання і здоров'я, організовує побутове обслуговування учасників навчально-виховного процесу й інших працівників Університету;
- виконує інші обов'язки відповідно до Статуту Університету, посадової інструкції та чинного законодавства України.

7.3 Вчена рада Університету є колегіальним органом управління, основні завдання і функції якої визначено у Положенні «Про вчену раду Університету», яке затверджено вченою радою Університету і введено в дію наказом ректора.

Функціями вченої ради Університету з питань управління освітнім процесом є:

- визначення стратегії й перспективних напрямів розвитку освітньої, наукової й інноваційної діяльності Університету;
- розробляння і подання вищому колегіальному органу громадського самоврядування проекту статуту Університету, а також рішення про внесення змін і доповнень до нього;
- ухвалення фінансового плану і річного фінансового звіту Університету;
- визначення системи і затвердження процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- ухвалення рішення про розміщення власних надходжень у територіальних органах центрального органу виконавчої влади у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів або в банківських установах;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 42 Всього сторінок 52
--	--	---

- ухвалення за поданням ректора Університету рішення про утворення, реорганізацію і ліквідацію структурних підрозділів;
- обирання за конкурсом таємним голосуванням на посади деканів, завідувачів (начальників) кафедр, професорів і доцентів, директора бібліотеки, керівників філій;
- затвердження освітніх програм і навчальних планів для кожного рівня вищої освіти та спеціальності;
- ухвалення рішення з питань організації освітнього процесу, визначення строків навчання на відповідних рівнях;
- затвердження зразка і порядку виготовлення власного документа про вищу освіту, положення про процедуру і підстави для його видачі випускникам, а також зразка, порядку виготовлення, процедури і підстави для видачі випускникам спільних і подвійних дипломів;
- ухвалення основних напрямів проведення наукових досліджень та інноваційної діяльності;
- оцінювання науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів;
- присвоєння вчених звань професора, доцента і старшого дослідника і подання відповідних рішень на затвердження до атестаційної колегії центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- приймання остаточних рішень про визнання іноземних документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання під час прийняття на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників, а також про зарахування вступників на навчання;
- право вносити подання про відкликання ректора Університету з підстав, передбачених законодавством, Статутом Університету, контрактом, яке розглядається вищим колегіальним органом громадського самоврядування Університету;
- розгляд і вирішення інших питань діяльності Університету в межах її повноважень, що визначені Статутом Університету і Положенням «Про вчену раду Університету».

8 СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УНІВЕРСИТЕТОМ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Й ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

8.1 Система забезпечення Університетом якості освітньої діяльності й якості вищої освіти (СЗЯВО) регламентована положенням «Про забезпечення якості вищої освіти», яке затверджено Вченою радою Університету і введена в дію ректором Університету.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 43 Всього сторінок 52
--	--	---

8.2 Основними складовими забезпечення якості надання освітніх послуг в Університеті є:

- 1) визначення принципів і процедур забезпечення якості надання освітніх послуг;
- 2) здійснення моніторингу і періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Університету і регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті (web-порталі) Університету, на інформаційних стендах і в будь-який інший спосіб згідно з положенням «Про рейтингову систему оцінювання науково-педагогічних працівників» і положенням «Про атестацію науково-педагогічних працівників»;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти і кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання академічному плагіату і виявлення його у наукових працях працівників Університету і здобувачів вищої освіти;
- 9) інші процедури і заходи.

8.3 Відповідальним за впровадження і дотримання вимог системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності й якості вищої освіти в Університеті є проректор з науково-педагогічної роботи (головний менеджер з якості), який призначається наказом ректора.

8.4 СЗЯВО за поданням Університету оцінює Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти або акредитовані ним незалежні установи оцінювання і забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджені Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

9 ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1 Освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, що проводить Університет, продовжується у межах строку навчання за певною

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 44 Всього сторінок 52
--	--	---

освітньо-професійною програмою з видачею державного документа про вищу освіту встановленого зразка – диплома спеціаліста.

Останній прийом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста в Університеті відбудеться у 2016 році.

Вища освіта здобувача за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (повна вища освіта), прирівнюється до вищої освіти ступеня магістра.

9.2 Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не більше 600 годин на навчальний рік в Університеті встановлюється з 2017/2018 навчального року.

З метою поступового переходу до 600 годин навчального навантаження вчена рада Університету встановлює і оприлюднює максимальний обсяг навчального навантаження науково-педагогічних працівників Університету у 2016/2017 навчальному році не пізніше 30 червня попереднього навчального року.

9.3 Здобувачі, які вступили на навчання в Університет до 2015 року продовжують навчання за навчальними планами без змін (несуттєві зміни можуть бути внесені в робочі навчальні плани). Обсяг одного кредиту ЄКТС залишається без змін і становить 36 годин.

10 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

10.1 Положення затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету.

10.2 Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Університету в межах своїх повноважень, що встановлені посадовими інструкціями.

10.3 Зміни і доповнення до Положення розглядаються і затверджуються вченою радою Університету і вводяться у дію наказом ректора Університету.

УЗГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

В.М. Павленко

Начальник навчально-методичного відділу

Н.І.Косач

Начальник навчально-організаційного відділу

В.М. Степаненко

Начальник навчально-аналітичного відділу

А.Г. Чухрай

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 45 Всього сторінок 52
--	--	---

Додаток А

ДОКУМЕНТИ СТОСОВНО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

А.1 Програми:

- Антикорупційна програма.

А.2 Правила:

- Правила внутрішнього розпорядку;
- Правила прийому.

А.3 Положення:

- Положення «Про кафедру»;
- Положення «Про факультет»;
- Положення «Про розроблення навчальних планів»;
- Положення «Про формування програми навчальної дисципліни»;
- Положення «Про формування робочої програми навчальної дисципліни»;
- Положення «Про організацію навчального процесу студентів заочної форми навчання»;
- Положення «Про порядок створення та організацію роботи державної екзаменаційної комісії в Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»;
- Положення «Про модульно-рейтингову систему оцінювання знань студентів»;
- Положення «Про забезпечення права студентів на вибір навчальних дисциплін»;
- Положення «Про рейтингову систему оцінювання науково-педагогічних працівників»;
- Положення «Про атестацію науково-педагогічних працівників»;
- Положення «Про порядок переведення, відрахування і поновлення студентів»;
- Положення «Про організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами»;
- Положення «Про особливості організації освітнього процесу з підготовки магістрів»;
- Положення «Про особливості організації освітнього процесу екстернів»;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 46 Всього сторінок 52
--	---	---

- Положення «Про академічну мобільність студентів і аспірантів»;
- Положення «Про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад, призначення та звільнення з посад, продовження терміну роботи науково-педагогічних працівників»;
- Положення «Про порядок призначення і виплати стипендій студентам»;
- Положення «Про порядок ведення журналів обліку відвідування й успішності студентів академічних груп»;
- Положення «Про академічні відпустки і повторне навчання студентів»;
- Положення «Про самостійну роботу студентів»;
- Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти»;
- Положення «Про навчально-аналітичний відділ»;
- Положення «Про навчально-методичний відділ»;
- Положення «Про навчально-організаційний відділ»;
- Положення «Про навчально-науковий центр інформаційних технологій»;
- Положення «Про відділ сприяння працевлаштуванню студентів і випускників»
- Положення «Про центр освітніх послуг».

А.4 Посадові інструкції

- Посадова інструкція декана факультету;
- Посадова інструкція завідувача кафедри;
- Посадові інструкції науково-педагогічних працівників (професора, доцента, старшого викладача, викладача, асистента)
- Права і обов'язки старости академічної групи;
- Права і обов'язки куратора академічної групи.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 47 Всього сторінок 52
--	--	---

Додаток Б МЕТОДИЧНЕ І ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Методичне і організаційне забезпечення освітнього процесу включає:

- навчально-організаційні документи деканату і кафедр;
- навчально-методичну документацію зі спеціальності;
- навчально-методичну документацію з кожної навчальної дисципліни;
- інформаційне забезпечення освітнього процесу (підручники і навчальні посібники, дидактичні матеріали, методичні рекомендації і вказівки, електронні видання на сайтах НТБ, кафедр тощо).

Б.1 Документація деканату:

Б.1.1 Документи навчально-організаційного забезпечення:

- положення про інститут/факультет;
- інформаційний пакет інституту/факультету;
- графіки освітнього процесу за всіма формами навчання;
- розклад занять за всіма формами навчання;
- семестрові графіки виконання студентами індивідуальних семестрових завдань з навчальних дисциплін за спеціальностями;
- журнал обліку успішності студентів;
- навчальні картки студентів;
- книга видачі відомостей обліку успішності;
- відомості обліку успішності;
- книга реєстрації довідок-викликів студентів заочної форми навчання;
- книга реєстрації атестаційних листів екстернів;
- книга реєстрації академічних довідок;
- журнали занять академічних груп;
- накази по контингенту студентів (зарахування, відрахування, переведення, поновлення та ін.);
- план роботи інституту/факультету за всіма напрямками діяльності;
- протоколи засідань Вченої ради інституту/факультету;
- розпорядження директора інституту/декана факультету про склад методичної комісії інституту/факультету;
- положення про методичну комісію;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 48 Всього сторінок 52
--	--	---

- план роботи методичної комісії;
- протоколи засідань методичної комісії;
- список кураторів академічних груп;
- протоколи засідань стипендіальної комісії;
- копії документів студентів-пільговиків (осіб, які постраждали внаслідок катастрофи на ЧАЕС; дітей-сиріт; інвалідів; студентів, які мають дітей, та ін.);
- списки студентів, які мешкають у гуртожитках студмістечка;
- журнал профілактики правопорушень серед студентів та аспірантів.

Б.1.2 Навчально-методична документація

- навчальні й робочі навчальні плани за спеціальностями/спеціалізаціями, відповідними рівнями вищої освіти (РВО) і формами навчання, за якими проводиться освітня діяльність;
- структурно-логічні схеми за спеціальностями/спеціалізаціями і відповідними РВО.

Б.2 Документація кафедри

Б.2.1 Документи навчально-організаційного забезпечення:

- положення про кафедру;
- штатний розклад кафедри;
- графіки навчального процесу за всіма формами навчання;
- план роботи кафедри;
- дані для розрахунку обсягу навчальної роботи кафедри на поточний навчальний рік;
- розрахунок обсягу навчального навантаження кафедри на поточний навчальний рік;
- план навчального навантаження науково-педагогічних працівників кафедри на поточний навчальний рік;
- звіт про виконання навчального навантаження науково-педагогічними працівниками кафедри за попередній навчальний рік;
- індивідуальні плани роботи науково-педагогічних працівників;
- графік підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- розклад занять науково-педагогічних працівників;
- графік зайнятості лабораторій кафедри;
- графік консультацій науково-педагогічних працівників;
- протоколи засідань кафедри;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про організацію освітнього процесу</p>	<p>СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 49 Всього сторінок 52</p>
---	---	--

- звіт кафедри про роботу за минулий навчальний рік;
- звіт з навчальної роботи науково-педагогічних працівників за минулий навчальний рік;
- журнал закріплення за студентами тем (варіантів) КП, КР та індивідуальних завдань з навчальних дисциплін;
- журнали обліку виконання студентами лабораторних робіт, комп'ютерних практикумів;
- журнали обліку виконання індивідуальних завдань студентами заочної форми навчання і екстернами.

Б.2.2 Навчально-методична документація:

- програми навчальних дисциплін і робочі програми навчальних дисциплін кафедри;
- рейтингові системи оцінювання результатів навчання студентів з контрольних модулів (КМ);
- засоби діагностування для поточного, рубіжного контролю і семестрового контролю з КМ;
- методичні рекомендації (вказівки) до СРС з КМ;
- методичні рекомендації (вказівки) до лабораторних робіт, комп'ютерних практикумів;
- методичні рекомендації (вказівки) до виконання курсових проектів/робіт;
- методичні рекомендації (вказівки) до виконання індивідуальних завдань з КМ: розрахункових (розрахунково-графічних, графічних) робіт, ДКР, рефератів тощо;
- дидактичні матеріали до лекцій, семінарських і практичних занять;
- тематика курсових проектів і робіт з навчальних дисциплін;
- варіанти індивідуальних завдань з кредитних модулів;
- комплект комплексних контрольних завдань з навчальних дисциплін для проведення акредитації спеціальності (спеціалізації) і критерії оцінювання рівня підготовки студентів;
- за необхідності інші документи за рішенням кафедри, наприклад графік самостійної роботи студентів (подання виконаних індивідуальних завдань, курсових проектів/робіт та ін.).

Б.2.3 Додаткова навчально-методична документація випускових кафедр:

- стандарти вищої освіти за спеціальностями (спеціалізаціями) та рівнями вищої освіти, за якими проводиться освітня діяльність;

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про організацію освітнього процесу</p>	<p>СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 50 Всього сторінок 52</p>
---	---	--

- освітні програми за спеціальностями (спеціалізаціями) і рівнями вищої освіти, за якими проводиться освітня діяльність;
- структурно-логічні схеми програм підготовки за спеціальностями (спеціалізаціями) і відповідними РВО;
- описи кредитних модулів;
- навчальні й робочі навчальні плани за спеціальностями (спеціалізаціями), рівнями вищої освіти і формами навчання, за якими проводиться освітня діяльність (у тому числі – за скороченим терміном навчання);
- індивідуальні навчальні плани студентів;
- електронні версії навчальних програм усіх навчальних дисциплін навчальних планів;
- програми (робочі програми) практик;
- програми випускних екзаменів (за наявності) і критерії оцінювання за 100-бальною шкалою;
- накази про затвердження тем і керівників дипломних проектів/робіт (наукових керівників магістерських дисертацій) здобувачів вищої освіти;
- методичні рекомендації (вказівки) для студентів до виконання атестаційних робіт за спеціальностями/спеціалізаціями і відповідними РВО і критерії оцінювання за 100-бальною шкалою.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	19.05.2016 р.

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про організацію освітнього процесу	СУЯ ХАІ-НОВ-П/005:2016 Дата: 18.05.2016 Редакція: 2.0 Стор. 52 Всього сторінок 52
--	--	---

ЛИСТ ОБЛІКУ ВНЕСЕННЯ ЗМІН

Номер змін	Дата введення в дію	Номер пункту, що змінюється	Прізвище, ініціали особи, яка зробила запис

Розроблено: Бондаренко Г. Г. Косач Н. І.	Перевірено: Павленко В. М.	Видав: ХАІ	Дійсне з: 19.05.2016 р.
--	-------------------------------	---------------	----------------------------